

ОСОБЛИВОСТІ АД'ЕКТИВНОЇ СЛОВОЗМІНИ В УКРАЇНСЬКИХ ПІДЛЯСЬКИХ ГОВІРКАХ

Руслана Зінчук

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Україна)

Резюме. На матеріалі «Голосів з Підляшшя» проаналізовано характерні особливості ад'єктивної словозміни в підляських говірках. З'ясовано чинники впливу на існування діалектних відмінностей у досліджуваній формотвірній системі. Встановлено, що варіантність прикметникових флексій визначають передусім наслідки типових для описуваного ареалу фонетичних закономірностей. Зауважено вплив аналогічних процесів на формотворення ад'єктивів. Виразних морфологічних архаїзмів у досліджуваному діалектному матеріалі фіксовано небагато. Відзначено більшу продуктивність фонетично видозмінених давніх закінчень. Більшість аналізованих явищ ад'єктивної словозміни потрактовано як власне українські інновації, ареал яких здебільшого продовжений у решті північноукраїнських говірок.

Ключові слова: підляські говірки, словозміна, прикметник, словоформа, флексія, граматична аналогія, фонетична інновація

Підляські говірки, що формують порівняно невеликий мовний ареал уздовж українсько-польського пограниччя, виявляють чимало характерних ознак у системі діалектної словозміни, ґрунтовне вивчення специфіки якої дозволить робити висновки про статус цих говірок, що, попри тривалу історію лінгвістичного дослідження Підляшшя¹, досі викликає наукові суперечки.

Мета пропонованої статті – виявити, систематизувати й проаналізувати з погляду походження діалектні явища в системі ад'єктивного формотворення підляських говірок. Цінним джерелом необхідного фактажу став збірник текстових записів діалектного мовлення «Голоси з Підляшшя» Г. Аркушина².

За живомовними свідченнями, прикметники чоловічого роду виявляють відмінності передусім в організації називного та знахідного відмінків однини. Крім закріплених літературною нормою ад'єктивних форм із закінченням *-ий* після твердого кінцевого приголосного основи (пор. з підляських говірок:

¹ Дет. про історію вивчення підляських говірок див.: М. Лесів, *Українські говірки у Польщі*, Варшава 1997, с. 292–399.

² Г. Аркушин, *Голоси з Підляшшя (Тексти)*, Луцьк 2007. Далі, покликаючись на це джерело, у квадратних дужках зазначатимемо тільки сторінку фіксації відповідного мовного явища.

*ба*т'ушка *моло*дії [28], *чи*стий *го*род^m [62], *ни*жи^vвії чо^vло^v'ік [72], *м*лин ... *ст*уїау вод'аⁿії [86], *т*рудний час [198], *к*рижик *ка*меній [276], *ст*арій жиⁱд [318], *зд*оровіи чо^vло^v'ієк [404]), аналізовані відмінкові позиції спорадично представлені формами з «морфонологічними варіантними флексіями, зумовленими характером реалізації наголошеної фонемі |и|»³, пор.: *г*ус^tи^eї та^kиⁱї [кисіль. – Р. 3.] [40], *х*л^eп су^xе^uї [170]. Із тенденцією до вторинного перехідного пом'якшення приголосних у групах *з^y, *к^y, *х^y можемо пов'язувати появу закінчення -'ій після відповідного кінцевого консонанта основи, пор.: *ка*то^l'іцк'ії і *п*раво^sла^vвній [Великдень. – Р. 3.] [54], *й*е^vангел'іцк'ії к'е^oнз [96], *л*уб^л'у *ба*рзо *й*а^zик *ру*с'к'ії [104], *м*ал'ен'к'ії *до*м'ік по^sта^v'ів [108].

Називний та знахідний відмінки однини прикметників чоловічого роду твердої групи в підляських говірках, як і в польській та білоруській мовах і в більшості поліських говорів, нерідко представлені усіченими формами з флексією -и, що виникла внаслідок повної редукції кінцевого [й]: *ку*зак тої *чи*р^vони [26], *ду*бови *кри*ж [32], *бо*ршч *чи*р^vони [40], *му*ровани *кри*ж [114], *гу*р'ч'ек *че*р^vони [182], *то* панст^vови л'іс / *а* *то* при^vатни [222], *зд*орови *му*ш'чина [240], *та*'к'і *ф*ла^t чер^vони [254], *й*а^k'ієс' пан // *та*'к'і *фа*їни [370], *б*ив *ку*н' ... *в*уїс'кови [392], *с*торош *це*р'ковни при^шов [422], пор. також: *те* *пе*речка *вс*'ої ка^z'он:и' [ліс. – Р. 3.] [226] або *кла*де: / *е* / *ча*їн'ік *та*'к'і *ел*'ект^r'ічни / *хо*роши *но*вий [370]. Відповідно ад'єктиви м'якої групи можуть мати закінчення -'і такого ж походження: *ос*'татн'і *п*ри^zнак [418]. Щоправда, аналізований діалектний матеріал засвідчує більшу продуктивність флексії -'і в називному та знахідному відмінках однини прикметників чоловічого роду з основою на задньоязиковий [к] унаслідок послідовного розвитку давнього *к^y в [к'і], пор.: *в*ун *то*мик *на*зи^vвайе^u:а / *ви*сок'і *п*рис^tоїни [122], *м*йахк'і *н*'ібито *раз*го^vор [140], *й*е^d'он *в*ел'ік'і *ку*'сок [220], *ба*рзо *в*'і^l'ік'і *ви*йонток [248], *т*'ашк'і *су*н'дук [256], *в*'ел'ік'і *п*'разник [278], *па*н'с'к'і *д*вур [294], *ру*с'к'і *сол*дат [306], *в*род'і *по*н'і^lмаїу *ру*с'к'і *й*а^zик [322], *м*ал'ен'к'і *ко*шичок [342], *па*н'енск'і *в*ечур [380], пор. також: *на*с'тане *к*'епс'к'і ... *ча*с / *т*'ашкиї *ча*с ... *бу*дут *пе*режи^vвати [416].

Народнорозмовна традиція Підляшшя зберігає короткі форми присвійних прикметників чоловічого роду, як-от: *ко*жушок *та*'к'іⁱ / *б*ратув [394], *то*ї *д*'ідув *ко*л'єга [416].

У підляських говірках уживані членні нестягнені форми називного та знахідного відмінків однини ад'єктивів середнього роду з колишньою флексією твердого різновиду -оїе, поширеною, за досліджуванним фактажем, під наголосом, пор.: *ма*'лоїе *ди*'т'а [214], *й*'іце *смо*л'аⁿоїе [220],

³ *Історія української мови. Морфологія*, упор. С. Самійленко та ін., Київ 1978, с. 189.

ста^ро^йе се^ло [226], йа^ко^йе сла^бо^йе сн^ідан[']е [240], все сво^йе жи^цу[']е в^шко^л'і мо^ло^до^йе [392], пор. також формотворення прикметника з основою на історично м'який шиплячий: на^чу^жо^йе се^ло [218]. У ненаголошеній позиції продуктивне «новосформоване закінчення -е»⁴, закріплене літературною нормою: в'ел[']іке се^ло [52], ма^ле ви^дро та^ко^йе [72], пол[']с[']ке во[']йс[']ко [90], правос[']ла[']вне бу[']л[']ш св[']я[']то [110], ро[']з[']ум[']не дер[']во [242], на[']рус[']ке ру[']зд[']во [326], з'ел[']оне на[']с[']ен[']е [352]. Народнорозмовні форми прикметників з основою на задньоязиковий в окремих підляських говірках засвідчують вторинну м'якість консонанта перед флексією, пор.: катол[']іцк[']е ім[']а [122], хвал[']ів пол[']с[']к[']е во[']йс[']ко [314], наз[']в[']іско па[']н[']енск[']е [384].

Відповідні зміни історично твердих задньоязикових приголосних можуть впливати на специфіку формотворення орудного відмінка однини прикметників чоловічого та середнього роду з основою на такий консонант, пор.: рус[']к[']ім йаз[']ик[']ом [104], б'ело[']рус[']к[']ім то[']варист[']вом [356], пор. також: та[']к[']ім ф[']іл[']ітов[']ін[']к[']ім цв[']іте ... жовтен[']ким цв[']ітом цв[']іте [272].

У місцевому відмінку однини ад'єктиви чоловічого та середнього роду вживані з успадкованим від словоформ давального відмінка однини й закріпленим українською літературною нормою закінченням -ому (в:оїс[']ку бу[']в пол[']с[']ко[']му [70], на[']чор[']но[']му ко[']н[']ови [158], на[']ста[']ро[']му м[']ісци [230]), фіксовані також з іншими флексіями, як-от: -ом (в[']цер[']ков[']ном кал[']енда[']ров[']і [122]), яку можемо розглядати як результат усічення історичної флексії давального відмінка -ому або як давне закінчення місцевого відмінка однини прикметників чоловічого та середнього роду; -ум (в[']пол[']ск[']ум во[']йс[']ку [314]), що свідчить про відповідну видозміну історичної флексії аналізованої відмінкової позиції, пов'язану з розвитком *o > [y] в закритому складі.

Прикметники жіночого роду в називному відмінку однини, крім досить продуктивних у підляських говірках стягнених форм із закінченням -а (пор. з досліджуваного матеріалу: чиста во[']да [26], правос[']ла[']вна цер[']ква [28], добра л[']уди[']на [30], украї[']н[']ска ш[']кола [60], бат[']кова х[']ата [142], дав[']на цер[']ква [142], жит[']н[']а зим[']л[']а [160], ста[']ра ди[']ўка [246], кепс[']ка дол[']а [248], картох[']л[']ана бат[']ка [300] та ін.), представлені також повними нестягненими формами із флексією -а[']а, більш активною під наголосом: бар[']зо ма[']лай[']а на[']ша па[']раф[']ий[']а [150], сла[']бай[']а зем[']л[']а [150], та[']ка мо[']ва про[']ст[']ай[']а [154], пол[']ана ліс[']най[']а [198], ста[']рай[']а ба[']ба вже [214], руч[']най[']а ма[']ши[']на [244], ма[']лай[']а сім[']й[']а [340], та[']кай[']а ста[']рай[']а кл[']ун[']а [368]; рідше фіксованою в ненаголошеній позиції: го[']лов[']ка чер[']вон[']ай[']а [24], бат[']ка ... сив[']ай[']а [26]. У мовленні окремих респондентів

⁴ Історія української мови. Морфологія, упор. С. Самійленко та ін., Київ 1978, с. 196.

аналізовані форми функціонують паралельно, пор.: *то́то м'ішана в нас тут мо́ва ... то́та́ка у́ше хахла́цка́я мо́ва* [96], *о́но от та́ка́я реґ'іона́л'на та́ка́я сво́я // н'і украї́нська́я / н'і б'ело́руска́* [мова. – Р. 3.] [444].

Діалектні вияви *старо́житна́ церќва* [142], *да́вна* [церќва. – Р. 3.] [144] свідчать про вирівнювання форм називного відмінка однини ад'єктивів м'якого різновиду за зразком твердої групи.

Кілька відмінкових формантів визначають специфіку формотворення родового відмінка однини прикметників жіночого роду в підляських говірках. Так, народнорозмовна традиція описуваного ареалу зберігає витворені з поширених уже в найдавніших східнослов'янських пам'ятках ад'єктивних форм на *-оѣ*, що виникли з аналогії до займенникового варіанта *тоѣ*⁵, і закріплені літературною нормою української мови форми прикметників твердої групи із флексією *-ойі* на зразок *до́ пол'с'кої́ мови* [28], *з ру́с'кої́ ро́дини* [46], *з е́речано́ї ка́ш'і* [60], *украї́нсь'кої́ мови ни́ма в нас* [102], *ни́ма до́бро́ї зим'л'і* [150], *од ... му́рово́нки че́рвоно́ї* [294] тощо. Закінчення *-ой*, уживане в одній із підляських говірок поряд із закономірним для аналізованої відмінкової позиції *-ойі* (пор.: *в'ї́х мо́ва бу́ли по́хож'а до́ мо́ви б'ело́руско́ї ... на́ша ро́змо́ва не по́добна до́ б'ело́руско́ї* [444]), могло постати внаслідок редуції кінцевого [і] у флексії *-ойі*. Таке закінчення може, однак, фіксувати наслідки впливу інших мов, зокрема білоруської⁶ або російської.

Із кількома чинниками впливу на діалектне формотворення родового відмінка однини ад'єктивів пов'язують дослідники закінчення *-ейі* після кінцевого твердого консонанта прикметникової основи, пор. з підляських говірок: *кри́вейі́ верб'и́ ни́ма* [58], *коло́ ши́роке́ї х'во́ї* [130], *дл'а доч'и́нейі́* [дочки. – Р. 3.] [188]. Поширена в науковій літературі думка про аналогічне вирівнювання словоформ твердого різновиду за зразком м'якого. Розвитку флективного *-ейі*, на думку Г. Шила, могла також сприяти індукція займенникових форм *меї́, твеї́, свеї́, теї́*⁷. Зважаючи на особливості фонемної структури говірок (характерне для системи діалектного вокалізму обниження та розширення артикуляції [и] під наголосом), Н. Прилипко допускає можливість відповідної модифікації закінчення *-ийі* (> *-ыѣ*)⁸.

⁵ С. Бевзенко, *Історична морфологія української мови (Нариси із словозміни та словотвору)*, Ужгород 1960, с. 197.

⁶ А. Грищенко, *Прикметник в українській мові*, Київ 1978, с. 98.

⁷ Г. Шило, *Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра*, Львів 1957, с. 134.

⁸ Н. Прилипко, *До характеристики діалектних прикметникових флексій (родовий відмінок однини)*, в: *Українська діалектна морфологія*, Київ 1969, с. 155–156.

Флексія *-ийі*, за живомовними свідченнями жителів Підляшшя, виступає в ненаголошеній позиції в конструкціях на зразок з *назви татарський* [52], *до тейі гедл'овийі* [школи. – Р. 3.] [64], *до український мови* [110], щоправда, після кінцевого задньоязикового приголосного основи може бути варіант *-'ийі*, пор.: *до рус'ийі школи* [34], *с'першу до пол'с'к'ийі / пол'с'к'ийі школи* [62], *подобна до б'еларус'ийі* [мови. – Р. 3.] [236], *йаг би до українс'к'ийі* [мови. – Р. 3.] *може* [270].

В аналізованій відмінковій позиції ад'єктивів жіночого роду твердої групи Г. Аркушиним фіксоване також закінчення *-и* як, найімовірніше, стягнений вияв флексії *-ийі* під впливом тенденції до часткового синкретизму (однакової кількості фонем у флексіях) або ж аналог відповідного закінчення давніх нечленних форм родового відмінка однини прикметників жіночого роду⁹; пор. з підляських говірок: *дл'а мертви душ'і буде* [62], *і на йіх того хл'їба / о / го'тови му'к'і* [320].

Знахідний відмінок однини ад'єктивів жіночого роду в аналізованих діалектних матеріалах послідовно представлений стягненими формами з закінченням *-у*: *гарну мо'гилу* [32], *україн'ску школу* [60], *мастику розма'їту* [64], *добру ... густу дарку* [94], *монету зил'їзну* [126], *православну в'їеру* [132], *голку ... та'куїу в'їл'їку* [178], *кепс'ку долу* [248], *пол'с'ку жу'нку* [346], *в'туйу скрин'ку скл'ану* [418] та ін. Повну нестягнену форму на *-уйу* має, однак, субстантивований прикметник *молода*, пор.: *вже молодуйу заби'раїут* [254], *до себе молодуйу ве'зе* [348], *бе'рут молодуйу* [386], *молодуйу ве'зут' пару кон'* [424].

В орудному відмінку однини ад'єктивів жіночого роду підляська народнорозмовна традиція нерідко зберігає форми з історично закономірною флексією твердого різновиду *-ойу* відповідно до такого ж вияву аналізованої відмінкової позиції іменників давніх **-ā*-основ: *теплойу ву'дойу* [24], *б'їлорус'койу мовойу* [28], *правойу рукойу* [204], *українс'койу мовойу* [228], *свіаш'чен:ойу во'дойу* [254] тощо. У випадку *л'їт'н'у'їу во'дойу* [24] наслідки вирівнювання прикметника з м'яким кінцевим приголосним основи за зразком твердої групи модифіковані нейтралізацією опозиції ненаголошених |o| – |y| в діалектному мовленні. На зворотний напрям дії індукції вказують фіксовані в аналізованому матеріалі прикметникові форми на зразок *теплен'кеїу во'дойу* [42], *с'та'к'ейу с'їро'тойу б'їднейу* [118]. Ненаголошене ад'єктивне закінчення *-ийу* в структурі *ол'ейнийу фарб'їїу* [42] очевидно «постало фонетично

⁹ Т. Назарова, *Аналогія структурного зв'язку у говорах української мови*, в: *Українська діалектна морфологія*, Київ 1969, с. 24.

з іменниково-прикметникової флексії м'якого різновиду *-ейу* згідно з особливостями реалізації |e| в ненаголошеній позиції»¹⁰.

У місцевому відмінку однини прикметників жіночого роду з твердим кінцевим приголосним основи зрідка фіксоване закінчення *-ой*, що збігається з колишньою флексією давального й місцевого однини твердого типу відмінювання: *в скрин'ц'ї / скл'аной скрин'ц'ї* [418]. Діалектну специфіку формотворення аналізованої відмінкової позиції ад'єктивів у підляських говірках визначає передусім закінчення *-уй*, кваліфіковане як «одна з проміжних стадій закономірної морфологічної зміни давнього *o > [i] в нових закритих складах»¹¹: *в такуї / е: / вже старуї копан'ц'ї* [210], *в такуї мид'н'ц'ї такуї вел'ікуї* [250], *в:ел'ікуї копан'ц'ї прал'ї ... а в малуї то зам'іс'ат'* [300], *у чорнуї м'ісц'ї* [302], *на бранс'куї шос'іе* [316], *по гаїнувс'куї шос'іе* [344], *в прус'куї* [армії. – Р. 3.] [430]. Розвиток *o > [и] засвідчує прикметникова флексія *-ий* у структурах на зразок *в:уїс'ковий школи* [80], *на мужи'ковий пос'ад'лос'ц'ї* [124], *на хресній дорози* [178].

Аналізована відмінкова позиція прикметника *чужа* в одній із підляських говірок представлена паралельно вживаними респонденткою формами на *-ейї* та *-уй*, пор.: *в чужейї хати ... в чужуї хати* [190]. Діалектний вияв місцевого відмінка однини на *-ейї* міг бути підтриманий аналогічним впливом з боку відповідних форм родового відмінка.

Редукцію кінцевого [й] в закріпленому українською літературною нормою закінченні *-ий* місцевого відмінка однини ад'єктива жіночого роду засвідчує конструкція *на тиц'и висок'ї* [254].

Множинну парадигму прикметників у проаналізованому діалектному матеріалі вирізняє передусім флексійна система називного і знахідного відмінків. Підляські говірки зберігають повні членні ад'єктивні форми названих відмінкових позицій із, як правило, наголошеними закінченнями *-ийе* (*слабийе р'ієчки* [152], *с'ватийе вечора* [218], *чужийе* [люди. – Р. 3.] [266], *бат'к'ї його старийе* [344], *хлопц'ї молодийе* [370], *роковийе с'в'ата* [442]) та *-ийї* (*йаблика сухийї* [44], *верби кривийї* [58], *доктора старийї* [102], *молодийї хлопці* [106], *молодийї дівчата* [144], *слабийї земл'ї* [152], *терниц'ї ... ручнийї* [160], *луде так'ийї чужийї* [270], *би'к'ї старийї* [398]); пор. також спорадичні фіксації ненаголошеного закінчення *-ийї*: *пос'анийї ст'рави* [60], *розма'йтийї луде* [124], *слабийї земл'ї* [150]. Прикметникові форми із флексіями *-ийї* та *-ийе*, за А. Грищенком, «відрізняються між собою особливостями рефлексії *ѣ* в ненаголошеній

¹⁰ Т. Назарова, *Аналогія структурного зв'язку у говорах української мови*, в: *Українська діалектна морфологія*, Київ 1969, с. 26.

¹¹ *Історія української мови. Морфологія*, упор. С. Самійленко та ін., Київ 1978, с. 203.

позиції і підтверджують безпосередній генетичний зв'язок із давніми формами на *-ыѣ*¹², первісно характерними для знахідного відмінка множини ад'єктивів чоловічого роду.

Ненаголошена флексійна позиція називного та знахідного відмінків множини прикметників представлена закінченням *-и* у стягнених формах твердої групи: *здо|рови* *д'і|ети* [42], *кони* *добри* [46], *з|руби* *к'л'оце*^и [88], *добри* *л'уде* [102], *здо|рови* *зуби* [170], *х'вори* *ног'и* [214], *осі* *дере|в'я|ни:и* [268], *звон|и* *цер|ков|ни* [278], *веси|л'ни* [пісні. – Р. 3.] [286], *дишк'и* *дере|в'я|ни* [302], *жи|ди* *бо|гати* [318], *вол'ни* *та|к'і|є* *л'уде* [362], *пташк'и* *же|л'і|зни* [416], *руж|ни* *обр|уси* ... *ма|катк'и* *с'л'і|чни* *та|к'і|є* *розма|ї|ти* [428], пор. також форми з депалаталізованим шиплячим у кінці прикметникової основи: *ту|тє|їш|и* *л'уде* [168], *д'і|ти* *хо|рош|и* [186]. У м'якій групі та після вторинно пом'якшених задньоязикових засвідчено флексію *-и*: *ко|л'іш|н'и* *в'ї|оск'и* [276], *укра|ї|їн'с'к'и* *пис'н'и* [42], *жи|д|увск'и* *бу|д|инк'и* [54], *пол'с'к'и* *сол|дати* [92], *не|ме|цк'и* *д'і|ти* [96], *в:и|л'і|к'и* *с'ва|та* [144], *с'і|л'с'к'и* *фой|ни* [226], *в:у|ра|їс'к'и* *д|вери* [234], *синен'к'и* *квіт|оч|ки* [270], *о|к'ен|ка* *ма|л'ен'к'и* [340], *го|жен'к'и* *і|конки* [362]. В одній із підляських говірок Г. Аркушин фіксує паралельне вживання ад'єктивних форм на *-и* та *-і* після задньоязикового [к], пор.: *руски* *сал|дати* *ту|т* *в|же* *бу|ли* ... *руск'и* *сал|дати* *за|бра|ли* *ї|у|го* [92].

Називний відмінок множини присвійних прикметників оформлений за допомогою закінчення *-ови*, пор.: *чоло|в'і|кови* *бат'ки* [92], *бат'кови* *бра|ти* [308].

У непрямих відмінках множини діалектні відмінності виявляють передусім ад'єктиви з основами на задньоязикові консонанти, позначені наслідками вторинного пом'якшення, пор.: *поло|вину* *катол'і|цк'і|х* [людей. – Р. 3.] [28], *в'к'і|ну* *ал'бо* *су|х'і|х* *гру|шок* [44], *та|к'і|х* *ха|т'ів* *ма|л'ен'к'і|х* *не|ма|є* [94], *к'і|л'ка* *ї|є* *ти|х* *і: / і|конку* *та|к'і|х* *ма|л'ен'к'і|х* [364], *по|ни|меч'к'і|х* *ти|х* *госпо|да|рах* [94].

В орудному відмінку множини, крім закріплених українською літературною нормою прикметникових форм із закінченням твердого різновиду *-ими* на зразок *ма|л'ен'к|ими* *коро|ва|ї|чками* [184], *чер|вон|ими* *чер|вун'ц|ами* [252], *дере|в'я|ними* *лош|кам'и* [302], в підляських говірках можливі діалектні вияви на *-им'и*, як-от: з *д'і|т'ми* *ма|лі|м'и* [362].

Наведений та проаналізований матеріал дає підстави стверджувати, що діалектні відмінності в системі ад'єктивного формотворення підляських говірок пов'язані передусім із наслідками типових для описуваного ареалу фонетичних закономірностей, а також аналогічних процесів. Виразних морфологічних архаїзмів у досліджуваному діалектному матеріалі фіксовано

¹² А. Грищенко, *Прикметник в українській мові*, Київ 1978, с. 106.

небагато. Відзначено більшу продуктивність фонетично видозмінених давніх закінчень.

Більшість проаналізованих явищ ад'єктивної словозміни – власне українські інновації, ареал яких здебільшого продовжений у решті північноукраїнських говірок.

ЛІТЕРАТУРА

- Аркушин Г., 2007. *Голоси з Підляшшя (Тексти)*, Луцьк.
- Бевзенко С., 1960. *Історична морфологія української мови (Нариси із словозміни та словотвору)*, Ужгород.
- Грищенко А., 1978. *Прикметник в українській мові*, Київ.
- Історія української мови. Морфологія*, упор. С. Самійленко та ін., Київ 1978.
- Лесів М., 1997. *Українські говірки у Польщі*, Варшава.
- Назарова Т., 1969. *Аналогія структурного зв'язку у говорах української мови*, в: *Українська діалектна морфологія*, Київ, с. 14–33.
- Прилипка Н., 1969. *До характеристики діалектних прикметникових флексій (родовий відмінок однини)*, в: *Українська діалектна морфологія*, Київ, с. 152–158.
- Шилю Г., 1957. *Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра*, Львів.

PECULIARITIES OF THE ADJECTIVE INFLECTIONS IN UKRAINE'S PIDLYASSYA DIALECTS

Summary. The article deals with the analysis of characteristic peculiarities of the adjective inflections in Pidlyassya dialects. The analysis has been done on the materials of „The Voices from Pidlyassya”. In the focus of attention are the factors that influence the existence of the dialectical variations in the inflectional system under consideration. It has been clarified that the adjective inflection variability is determined primarily by the phonetic patterns influence consequences typical for this areal. The number of distinct morphological archaisms in the analyzed dialectical material of this areal is comparatively small. It has been emphasized that the productivity of the phonetically modified old endings is higher. The majority of the analyzed phenomena of the adjective inflection are considered as a proper Ukrainian innovation, the areal of which is mainly spread in the rest of the Northern Ukrainian dialects.

Key words: Pidlyassya dialects, inflection, adjective, word form, ending, grammatical analogy, phonetic innovation